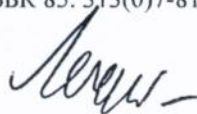

ЛЬВІВСЬКА ДЕРЖАВНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ
ІМ. М. В. ЛИСЕНКА

ЛЕХНИК ЛЮБОМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 78. 27
ББК 85. 313(0)7-81

**ВАСИЛЬ ВИТВИЦЬКИЙ: МУЗИКОЗНАВЧА
ТА КОМПОЗИТОРСЬКА СПАДЩИНА**

Спеціальність 17.00.01 – Теорія та історія культури

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Львів – 2006

Дисертацією є рукопис

ЛННБ України ім.В.Стефаника

008
Роботу виконано на кафедрі теорії музики Львівської державної академії імені М. В. Лисенка. Міністерство культури і туризму України

00762222 (L)

Науковий керівник: доктор мистецтвознавства, професор
Козаренко Олександр Володимирович,
завідувач кафедри теорії музики Львівської
державної музичної академії ім. М. В. Лисенка
(м. Львів)

Офіційні опоненти: доктор мистецтвознавства, професор, провідний
науковий співробітник
Загайкевич Марія Петрівна
Інститут мистецтвознавства, фольклористики та
етнології ім. М. Т. Рильського НАН України,
відділ музикознавства (м. Київ)

кандидат мистецтвознавства, доцент
Фрайт Оксана Володимирівна
Дрогобицький педагогічний університет,
кафедра музикознавства та гри на фортепіано
(м. Дрогобич)

Провідна установа: Національна музична академія України
ім.П.І.Чайковського, Міністерство культури і
туризму України
кафедра історії української музики (м. Київ)

Захист відбудеться 24 лютого о 13 годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради К35.569.01 по захисту дисертації на здобуття наукового
ступеню кандидата наук у Львівській державній музичній академії ім. М.
В. Лисенка, вул. Н. Нижанківського 5, Львів, 79005

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Львівської державної
музичної академії ім. М. В. Лисенка за адресою вул. Н. Нижанківського 5,
Львів, 79005

Автореферат розісланий 24 січня 2006 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат мистецтвознавства, доцент

Катрич О. Т.

Загальна характеристика роботи

На тлі загального національно-духовного піднесення українського суспільства кінця 80-х років ХХ ст. посилилося зацікавлення українською культурною спадщиною, яке вилилося у цілу низку наукових і публіцистичних праць. У дослідженнях І. Дзюби, Я. Грицака, В. Іванова, М. Загайкевич, М. Копиці, Ю. Ясіновського, С. Павлишин, Л. Кияновської, О. Козаренка, Л. Пархоменко, П. Медведика, Р. Сов'яка, В. Лапсіук та інших авторів, що стосуються української культури в Україні та діаспорі, намітилися нові підходи, вільні від ідеологічних парадигм та зосереджені навколо іманентних властивостей предмета, відкрилися нові (або забуті) імена, події, артефакти.

Одним з нововідкритих представників музичної культури української західної еміграції став Василь Витвицький – музикознавець, композитор, музичний діяч. В останні роки проведено значну роботу з видання окремих праць музикознавця та його музичних композицій (заходами науковців Львівської музичної академії ім. М. В. Лисенка Л. Кияновської, Ю. Ясіновського, Є. Дзюпини, О. Когут-Ванькович а також силами окремих дослідників – В. Пилиповича, М. Зубеляк й автора даної дисертації). 2003 року за редакцією автора цього дисертаційного дослідження видано збірку праць, яка вміщує понад 130 музикознавчих і публіцистичних статей Василя Витвицького.

Актуальність роботи полягає у спробі заповнення суттєвої прогалини в українському музикознавстві, інтегруванні музикознавчої, композиторської та публіцистичної спадщини В. Витвицького в загальноукраїнський музичний і науковий контекст. Значущість теми дисертації підкріплюється й тим, що головні ідеї праць В. Витвицького мають здатність актуалізуватися і одержати свій наступний розвиток в сучасному українському музикознавстві. Доцільність окремого розгляду творчості В. Витвицького зумовлюється малою кількістю проведених дотепер досліджень з історії українського музикознавства взагалі, та музикознавства в діаспорі – зокрема. Дисертація є спробою відповіді на питання, в чому полягає особливість, а часто й унікальність постаті Витвицького – музикознавця, композитора і музичного діяча, специфіка наукового та світоглядного підходу В. Витвицького при висвітленні явищ і процесів в українському музичному житті на Батьківщині та в еміграції.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами:

Дисертаційне дослідження погоджене з плановою науково-дослідницькою тематикою кафедри музичної україністики Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка, зокрема з темою № 5 "Історія української музики ХХ століття".

Об'єктом дослідження є життя та діяльність В. Витвицького в контексті історії української музики його доби – двох останніх третин ХХ ст., в Україні та на еміграції.

Предметом дослідження є багатоаспектна наукова і музична творчість В. Витвицького – музикознавча, композиторська, публіцистична тощо.

Основу й джерельну базу дослідження складають:

Видання праць і композицій Витвицького, здійснені в останні роки в Україні, а також статті, опубліковані в різних часописах Галичини міжвоєнних і воєнних літ, в часописах і окремих виданнях Німеччини, США і Канади, та неопубліковані статті й листи з архіву В. Витвицького, зокрема:

- 1) маловідомі в Україні музикознавчі праці В. Витвицького, в яких автор торкається широкого кола питань історії української музичної культури та її висвітлення; історичних процесів культурного взаємообміну, в результаті якого формуються свосереднє обличчя української національної культури; забутих сторінок національної музичної спадщини (твори, персоналії, факти);
- 2) теоретичні дослідження окремих сторін творчості композиторів (Березовський, Бортнянський, галицькі композитори ХІХ ст., Шопен, Ліст, Лисенко, Леонтович, Гайворонський, Стравінський, Шостакович та ін.);
- 3) статті з проблем музичної соціології;
- 4) музична публіцистика, що адекватно відобразила музичне життя України і діаспори впродовж двох останніх третин ХХ ст.;
- 5) статті з проблем етномузикології;
- 6) публікації з загальних проблем музикознавства та музичної критики.
- 7) оригінальні музичні композиції В. Витвицького;
- 8) публікації про В. Витвицького
- 9) епістолярна спадщина.

Метою дисертації є поновне відтворення і прочитання музикознавчої і композиторської спадщини В. Витвицького, яке полягає в її систематизації і структуризації за тематикою, а також за хронологією висвітлених фактів, персоналій та явищ і, таким чином, у виясненні ролі, місця та значення багатогранного творчого доробку В. Витвицького у музикознавстві та композиторській творчості України двох останніх третин ХХ ст. Реалізація заданої мети вимагала виконання таких завдань:

- проаналізувати рівень опрацювання теми в музикознавстві на даний час, виявити перспективи її дальшого дослідження;
- з'ясувати суспільно-культурні передумови музикознавчої і композиторської діяльності митця і науковця;
- виявити та вивчити максимально повну джерельну базу: праці В. Витвицького – музикознавця, критика, публіциста, композитора, свідчення про його наукову і композиторську діяльність, а також як диригента, педагога, організатора музичного життя;
- проаналізувати структуру музикознавчої спадщини В. Витвицького;

- конкретизувати значення його внеску в українське музикознавство на Батьківщині та в діаспорі;
- показати, як Витвицький розкриває значення української музичної спадщини у контексті світової музики;
- з'ясувати основні методи наукового дослідження, застосовувані В. Витвицьким;
- проаналізувати характерні стильові ознаки музики Витвицького-композитора;
- виявити деякі конкретні наслідки впливу статей музикознавця і публіциста.

Методологія дослідження сформована багатоаспектністю об'єкта та предмета дослідження – цим зумовлений її комплексний характер, який включає елементи традиційно-музикознавчого, історико-генетичного та міждисциплінарного підходу. Використано, зокрема, такі методи:

- джерелознавчий;
- порівняльного аналізу
- статистичного аналізу (частково);
- історичний;
- системний;
- традиційно-музикознавчий (при аналізі музичних творів В. Витвицького-композитора).

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

- уточнено і створено науковий життєпис Василя Витвицького;
- розкрито зміст та здійснено характеристику наукового доробку та композиторської творчості Витвицького;
- введено в науковий обіг основну частину його музикознавчого, композиторського та епістолярного доробку;
- доведено, що постать В. Витвицького займає особливе (а часто унікальне) місце в українській музичній культурі ХХ ст. як історика музики, музичного публіциста, композитора, просвітителя, культуролога, що особливо проявилось у 30-40 роки ХХ ст., а також у роки еміграції.

Практична цінність даного дослідження полягає у тому, що, по-перше, матеріали дисертації можуть бути використані в курсах історії музики; по-друге, нововведені імена, факти та явища можуть стати предметом наступних досліджень; по-третє, аналіз музичних творів В. Витвицького інших композиторів, здійснений Витвицьким, також може стати важливим матеріалом наступних музикознавчих досліджень.

Апробацією матеріалу дисертації є виступи на наукових конференціях: "Життєвий і творчий шлях В. Витвицького" (Засідання осередку НТШ у Коломиї, 1998, березень), "Спогади В. Витвицького як джерело дальших наукових досліджень" (Наукова конференція НТШ в пошану

В. Витвицького, Нью-Йорк, 2001), “Василь Витвицький на тлі галицького музикознавства” (Ювілейна конференція до 100-річчя Вищого музичного інституту ім. Лисенка, Львів 2003), “Станіслав Людкевич у публікаціях В. Витвицького” (XV наукова сесія НТШ, Львів 2004, 18 березня), “Василь Витвицький і музичне життя Перемишля” (Наукова конференція, Івано-Франківськ, 2004, 24 квітня), обговорення тексту дисертації на засіданнях кафедри музичної україністики ЛДМА ім. М. Лисенка. Творчою апробацією матеріалів є виконання (за участю дисертанта) Сюїти для скрипки, віолончелі й фортепіано, вихід друком в Україні Першого струнного квартету з написаним дисертантом переднім словом, виконання цього твору (в тому числі й за участю автора дисертації).

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків. Обсяг основного тексту праці – 202 сторінки. У кінці подано список використаної літератури, у який входить бібліографія публікацій про В. Витвицького, та Додатки (епістолярна спадщина).

Основний зміст дисертації

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано об’єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну, практичне значення, окреслено джерельну базу, визначено методологічну основу, подано інформацію про апробацію результатів дисертації та публікації автора.

Розділ 1. – Василь Витвицький у контексті доби та суспільного середовища¹⁴ складається з двох підрозділів:

1.1. Історіографія проблеми, проаналізовано історіографію з теми дисертації – матеріали у формі статей, розвідок, гасел (в енциклопедичних довідниках) про В. Витвицького пера його сучасників та пізніших авторів: Г.Лагодиської-Залеської, З. Лиська, А. Рудницького, Р. Савицького (молодшого), А. Шуля, Ю. Ясіновського, М. Черепанина, М. Зубеляк, Т. Філенка, В. Пилиповича та інших. Матеріали з історіографії про В. Витвицького систематизовано в чотирьох групах: 1) окремі факти наукової та мистецької праці; 2) загальні біографічні відомості; 3) спроби дослідження і характеристики наукового і творчого доробку; 4) автобіографічні та епістолярні матеріали.

1.2. Життєвий шлях Василя Витвицького та соціокультурне тло, подано біографічний нарис, який описує життєвий шлях і змальовує творчий портрет Василя Витвицького, музикознавця, композитора, публіциста, педагога, диригента й організатора музичного життя. У підрозділі окреслено родинно-побутове та соціокультурне середовище діяльності митця і науковця.

В. Витвицький народився в родині інтелігентів-учителів 16 жовтня 1905 р в Коломиї (Галичина), важливому осередку української національної культури. Під час навчання у Коломийській гімназії оволодіває грою на фортепіано, бере участь у гімназійному хорі. 1925 р. вступає на філософський факультет Ягеллонського університету в Кракові (відділ музикології), який закінчує 1929 р., одночасно відвідує заняття у Краківській

консерваторії. Професорами В.Витвицького були відомі польські музикологи З. Яхімецький і Ю. Райс, композитор М.Піотровський, а також українські філологи Б. Лепкий та І. Зілинський. 1932 р. після захисту докторської дисертації “Руська сольна пісня в Галичині II половини XIX ст.” отримує ступінь доктора філософії в ділянці музикології.

В наступні 8 років В. Витвицький працює викладачем теоретичних предметів, пізніше директором Перемишльської філії Вищого музичного інституту ім. Лисенка у Львові. 1937 р. музикознавець переїжджає до Львова, де проходить наступний етап його життя і творчості. Згодом В. Витвицький був обраний доцентом кафедри теорії та історії музики Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка, працював у музичній редакції Львівського радіо. У воєнні роки публікує широке дослідження “Взаємини М. Лисенка з І. Франком” (1942), а 1943 р. – одну з найкращих своїх розвідок – «“Кавказ” С. Людкевича». В полі його уваги феномен української музичної культури часів воєнного лихоліття – творчий розквіт Львівської опери. 1940-і роки дали імпульс для наступної композиторської творчості Витвицького. 1944-49 рр. Витвицький перебуває в таборах для переміщених осіб (біженців) на території Австрії та Німеччини. Тут він працює у ділянці налагодження музичного життя та музичної освіти у важких умовах таборів.

1949 р. В. Витвицький прибуває до Детройта (США), де працював до кінця життя. Своїми працями і статтями постійно привертая увагу української громади до музично-творчого процесу в Україні та в еміграції, до стану української музикознавчої науки та музичної періодики. Був обраний Дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка і Української Вільної Академії Наук (1960). Тривале та многотрудне життя В. Витвицького завершилося 31 грудня 1999 року в м. Самміті (США).

Протягом життя В. Витвицький був сучасником і учасником історії п'яти держав, що існували на українській землі впродовж XX ст., а пізніше – діячем української культури в середовищі північноамериканської еміграції і таким чином став очевидцем і літописцем національної культури трьох чвертей XX століття.

Розділ 2. – Музикознавча спадщина Василя Витвицького – складається з п'яти підрозділів.

2.1. Структура та особливості музикознавчої спадщини, окреслено часові параметри музикознавчої праці В. Витвицького, обсяг, географію, тематику, хронологічне та жанрове охоплення його публікацій. Багатоаспектність розгляду питань і проблем у працях В. Витвицького зумовили застосування різних підходів та різного комплексу методів при розгляді тематики окремих підрозділів. В підрозділах, присвячених історії музики й проблемам фольклору та етномузикології, застосовано хронологічний підхід та переважно історико-аналітичний метод дослідження, а в підрозділах з проблем музикознавства, музичної критики та публіцистики – класифікацію за проблемно-тематичним принципом та переважно логіко-аналітичний метод, що викликано постійною актуальністю багатьох проблем, порушених і розв'язуваних музикознавцем у різний час.

Автор дисертації загострює увагу на підґрунті музикознавчої праці В. Витвицького – науково-методологічних принципах, на відмінностях першого і другого (у зв'язку з еміграцією) етапів музикознавчої праці науковця, на особливостях та еволюції літературної мови в його працях.

2.2. Внесок В. Витвицького до вивчення історії музики, досліджується наукова праця музикознавця в головній для нього ділянці – історії української музики в її загальнокультурному національному та інтернаціональному контексті.

Здійснено аналіз поглядів музикознавця на конкретні явища музичної історії, на певний напрямок чи композиторську школу (доба українського класицизму, композитори перемишльської школи, українська музика першої половини ХХ ст., новітня музика тощо), творчість визначних постатей в українській музиці (Бортнянський, Березовський, Лисенко, Людкевич, Барвінський, Гайворонський та інші). На матеріалі дисертації В. Витвицького зроблено аналіз найбільш притаманних йому і його добі методів дослідження, оснований на засадах неопозитивізму (з пріоритетом значення конкретного факту), в поєднанні з принципом історизму та соціологічного підходу. Ці методологічні засади знайдуть своє застосування і в багатьох наступних працях музикознавця, а також частково екстрапольовані на наше дисертаційне дослідження.

Слід підкреслити основні загальноприйняті на сьогодні в українському музикознавстві позиції, багато з яких вперше були висловлені та обґрунтовані В. Витвицьким, зокрема: про випереджуючий розвиток музичної культури України у порівнянні до Росії впродовж XVI-XVIII століть; на творчості Д. Бортнянського остаточно завершився довготривалий розвиток української багатоголосої хорової музики і одночасно перервалася доба українського музичного класицизму; в наслідок політичних обставин основоположник українського музичного класицизму М. Березовський, поряд з яскравою самобутністю та глибокою індивідуальністю і національними ознаками творчого стилю, висловлювався універсальною загально-європейською музичною мовою своєї доби; особливе значення Перемишля в українській культурі не лише як осередка трьох поколінь українських галицьких композиторів, але й як чинника об'єднання музичної культури Східної і Західної України через хорову духовну музику Бортнянського; творчість українських галицьких композиторів XIX ст. Витвицький оцінює на тлі власних досягнень галицької музики у зв'язку з відповідністю мистецько-естетичним запитам тогочасного суспільства; в дисертації В. Витвицького, яка є базовим матеріалом дальших досліджень стилевих характеристик музики українських композиторів XIX ст., підкреслено високу мистецьку вартість і збережену до сьогодні життєздатність передусім солоспівів Д. Січинського, О. Нижанківського, В. Матюка, натомість пісні й романси інших галицьких композиторів XIX ст. визначено лише як певний етап засвоєння цього жанру; пісенна творчість Д. Січинського завершила період аматорства в українській музиці Галичини і одночасно стала підвалиною української вокальної лірики ХХ ст.; у численних статтях Витвицький відзначає особливе значення поезії Тараса

Шевченка як літературно-ідейної основи творчості українських композиторів.

Центральне місце в дослідженнях про М. В. Лисенка посідає оперна творчість композитора та його патріотична громадянська праця, а також вплив (в основному за посередництва І. Франка) на галичан та значення Лисенка в суггевому розширенні жанрової палітри української музики. В. Витвицький вперше висловив думку про переривчастий характер розвитку жанрів української інструментальної музики в добу перед Лисенком: жанри вмирали разом з їхнім творцем. Творчість композиторів після-Лисенкової доби М. Леонтовича та К. Стеценка – музикознавець вважає сполучною ланкою з композиторами ХХ ст. У своїй періодизації історії музики музикознавець характеризує творчість композиторів, починаючи від 1920-х років, як добу новітньої української музики. Витвицький наголошує на прогалині в розвитку духовної музики в добу після Леонтовича і Стеценка. Витвицький відзначає творчість М. Гайворонського як помітне явище в українській музиці: композитор створив (разом з Л. Лепким і Р. Кунчинським) жанр стрілецької пісні, був майстром хорових обробок народних пісень, автором інструментальних оркестрових та камерних творів, написаних в рамках стилістики народницького напрямку.

У жанрі великих хорових полотен, на думку В. Витвицького, в історії української музики найвище здійснюються три вершини: Бортнянський, Лисенко і Людкевич. Людкевич і Барвінський, за висловом Витвицького, – це “галицький дуумвірат” композиторів, які зіграли найважливішу роль у галицькій музиці першої половини ХХ ст., очолили музичне життя краю та зайняли важливе місце в музиці всієї України. В. Барвінський у творчості поєднував національні елементи та європейські традиції з новими напрямками в музиці ХХ ст., розширив коло музичних жанрів. Найважливіші ланки, які пов’язують українську музичну культуру Наддніпрянщини і Галичини – це творчість Бортнянського, Лисенка і Леонтовича. Важливими є висновки про окремі явища і факти музичної історії: про замовчуваний розквіт Львівської опери періоду 1941–44 рр., про приналежність творчості П. І. Чайковського російській культурі (що дебатувалося) тощо.

Підсумовуючи загальний стан української музики середини століття, Витвицький відзначає присутні у творчості стилістичні риси неоромантизму, модернізму, академізму та народництва як найпомітніші. Серед основних тенденцій – переважний розвиток хорової творчості у першій чверті століття та зростаюча перевага у розвитку інструментальної другої чверті ХХ ст. В. Витвицький зазначає, що визначні симфонічні твори українських композиторів першої половини ХХ ст. за майстерністю композиційного втілення, глибиною, оригінальністю і свіжістю думки стояли на рівні творів тогочасних композиторів європейських країн (а то й перевершували їх), хоча не були достатньо відомі у світі.

Чільні представники українського музичного модернізму – Б. Лятошинський, Л. Ревуцький, з їх пошуком нових ідей та засобів вислову, передали свої традиції через покоління: композитори молодшої генерації 60-х років були більш суголосними своїм попередникам-“дідам”, ніж “батькам” –

наступному за класиками модернізму середньому поколінню композиторів. Представники київського авангарду – Л. Грабовський, В. Сильвестров, Л. Дичко, М. Скорик, Є. Станкович – частіше від своїх колег з Заходу зверталися до національного фольклору. На думку В. Витвицького, впливи на український авангард йшли більше по лінії, що йде від Бартока, ніж по лінії Гіндеміта чи Стравінського.

2.3. Питання фольклору та етномузикології розглянуто статті В. Витвицького, які стосуються українського музичного фольклору, його характерних особливостей, розвитку етномузикології, ролі народного елемента в авторській музиці, виявів впливу українського фольклору в музиці зарубіжних композиторів. Музикознавець підкреслює, що змістом народної музики є віддзеркалення національного характеру народу. Українська народна пісня збереглася протягом довгих століть у пам'яті поколінь передовсім у середовищі селянства; як свого часу українське письменство відродилося завдяки живій народній мові, так і наша музика ожила під животворним впливом народної пісні. Найхарактерніші особливості давнього музичного фольклору, відзначені В. Витвицьким, – це перевага діатоніки, народно-ладова перемінність в мелодиці, гнучка змінність метро-ритму. На підставі компаративістського методу дослідження, здійсненого Ф. Колессою, В. Витвицький стверджує, що давній фольклор, як такий, що побутує на віддалених одна від одної територіях, – це один з чинників і показників історичної єдності української культури. На думку музикознавця, в оригінальній пісенній творчості галицьких композиторів на першому етапі виявили свій вплив лише танцювальні ритмічні елементи українського музичного фольклору. Саме у фольклористичних працях Ф. Колесси, К. Квітки, С. Людкевича виявилися загальноєвропейські здобутки українського музикознавства початку ХХ ст., а в українському етномузикознавстві середини ХХ ст. важливою є фундаментальна багатотомна праця З. Лиська “Українські народні мелодії”.

Музикознавець застерігає проти намагань спрощувати і зводити до окремих проявів побутування багатий український фольклор, як і проти одностороннього культивування народної пісні й танцю в нашому музичному житті.

2.4. Проблеми загального музикознавства і критики у працях Василя Витвицького досліджуються статті, які стосуються функціонування музикознавства і музичної критики, в них відзначені досягнення українського музикознавства радянського періоду та його недоліки й проблеми; тут відчутні особливі наголоси на прикладних завданнях музикознавства, зокрема на необхідності функціонування української фахової музичної періодики. В. Витвицький підкреслює важливість праць “Історія української музики” М. Грінченка, “Огляд історії української церковної музики” Б. Кудрика, “Нарис історії української музики” А. Ольховського, досліджень з окремих питань української музики, які здійснили Д. Ревуцький, Ст. Людкевич, Ф. Стешко, З. Лисько. Відзначивши високий професійний рівень музикознавчих досліджень в радянській Україні періоду 1930х – 40-х років, Витвицький писав, що музикознавці того часу

були обмежені в своєму пошуку наукової правди. Витвицький відзначив працю музикознавців діаспори 1940-х – 1970х років П. Маценка, М. Гайворонського, З. Лиська, А. Ольховського, М. Антоновича, А. Рудницького, Г. Лагодинської-Залеської, Р. Смеречинської-Шуль, Д. Каранович-Гординської, О. Бризгун, Ю. Осінчук., підкресливши особливе значення книжки А. Рудницького “Українська музика”, яка викликала неоднозначну критику, в тому числі і пера Витвицького, та все ж стала третьою спробою в українському музикознавстві дати повну картину історії української музики (після Б. Грінченка і А. Ольховського).

Прикладами здобутків музикознавства в Україні 1950х-70х років В. Витвицький називає публікації: “Нариси з історії української музики” (Київ, 1964), видані колективом київських музикознавців, “Історія української дожовтневої музики” (Київ, 1969), серед авторів яких були М. Гордійчук, Л. Архімович, М. Білинська, Й. Волинський, Н. Горюхіна, М. Загайкевич, К. Майбурова, С. Павлишин, Лю Пархоменко, О. Шреер-Ткаченко, опрацювання “І раматики музикальної” М. Ділецького (О. Цалай-Якименко) та видання хорових творів М. Ділецького (редактор Н. Герасимова-Персидська). Музикознавець привітав перші кроки в дослідженні вагомої творчої спадщини В. Барвінського (С. Павлишин). В полі аналізу В. Витвицького музикознавчий збірник “Сучасна музика”, зміст десяти щорічників “Українського музикознавства”. Серед позитивних характеристик праць відзначено добре знання предмету дослідження, точність висловлювань і логічність висновків. Серед негативних моментів – тенденція надмірного оглядання на російську культуру.

Головною перешкодою розвитку музикознавства в Україні періоду 1940-70рр. Витвицький вважав відсутність фахового музичного журналу, яка позбавляла країну можливості популяризації власної музичної культури.

В. Витвицький торкається теорії музичної критики і висловлює думку, що естетична орієнтація і критерії оцінок виробляються у творчих середовищах протягом тривалого часу мистецькою і науковою традицією. Критика повинна ставити у центр уваги плекання розвинутої, культивованої впродовж віків професійної музики-мистецтва, а не аматорське музикування. Музикознавець виділяє аналітичну, історіографічну, орієнтаційну і виховну функції критики. Для успішного здійснення завдань критики потрібна тісна співпраця музикознавців з усіма верствами-“поверхами” музичного процесу: творців, виконавців і слухачів. Витвицький підкреслює провідну роль в музичному новаторстві саме “першого поверху” – композиторів – над музикознавством, виконавством і реципієнтом.

В. Витвицький стверджував, що функціонування музики в суспільстві повинно стати предметом дослідження соціології музики, адже музична культура кожного народу перебуває у тісному й нерозривному взаємозв’язку з загальнокультурним рівнем суспільного середовища, яке може спонукати до розвитку творчого процесу або гальмувати його.

2.5. Музична та суспільно-громадська публіцистика В. Витвицького досліджує статті, які безпосередньо висвітлюють питання музичного та суспільно-політичного життя або більшою чи меншою мірою торкаються

цих питань. В них музикознавець і публіцист висвітлює роль музики у процесах інтеграції в цілісний соціокультурний процес, виступає як музичний соціолог.

Публіцистика В. Витвицького охоплює п'ять тематичних блоків: пропаганда розвитку в українській музиці високих жанрів і їх високомистецька міжнародна репрезентація; підтримка наукових праць в галузі музикознавства; поглиблення міжнародних музичних і культурних зв'язків; усунення перешкод для повнокровного функціонування музичного життя, в тому числі політичних та викликаних недостатньою або невірною інформацією про Україну в світі.

Критеріями національної приналежності творчості українських музикантів, які працювали в середовищах інших національних культур, В. Витвицький вважав національно-культурне тло формування митця і характер його національного світобачення, що знаходить відображення в національній формі та змісті мистецького вислову. Утвердити ім'я України серед народів світу може лише міжнародна репрезентація українського за духом музичного мистецтва високих жанрів та світового рівня майстерності, передумовою якого повинен бути високий рівень композиторської творчості, виконавства і музичної науки в Україні; ефективним засобом репрезентації України в світі повинні стати фундаментальні наукові праці українських авторів, опубліковані різними мовами. Утвердженням правди про Україну повинна стати пошукова і дослідницька діяльність по виявленні помилок і перекуренень в зарубіжних публікаціях і ЗМІ та донесення вірної інформації до відома міжнародної громадськості.

Найважливішою передумовою утвердження України в колі народів є її цілісність, яку обстоював В. Витвицький, довівши в ряді праць, що церковна музика Бортияського (як у пізніші часи творчість Лисенка) була чинником об'єднання всієї української землі. В. Витвицький неодноразово висловлював думку про музику як найбільш інтернаціональну сферу спілкування людей.

Музикознавець утверджував приналежність до української музичної культури Д. Бортияського, М. Березовського, А. Веделя, Ф. Стравінського, О. Петрова, Ф. Якименка, І. Белзи, М. Малька, М. Смолича. Ці імена, як і імена довгий час замовчуваних або мало відомих постатей М. Грінченка, О. Кошиця, А. Ольховського, Б. Кудрика, З. Лиська, Н. Городовенка, В. Костенка, Р. Придаткевича, П. Маценка повинні стати предметом наступних досліджень, вважав В. Витвицький.

У висновках про музикознавчу спадщину В. Витвицького, яка охоплює праці з історії музики, питань фольклору, проблем критики і публіцистики, узагальнено основні погляди музикознавця на широке коло заторкнутих питань і проблем. Також узагальнено методологічні принципи В. Витвицького, які поєднують традиційно-музикознавчий підхід з впливами парадигми наукових досліджень його доби, зокрема, неопозитивізму та історично-соціологічного підходу.

Розділ 3. – Композиторська творчість В. Витвицького розглянуто важливу складову творчої спадщини Витвицького – його музичні композиції. У списку, складеному самим композитором в хронологічному порядку (від 1941 до 1972 р.), наявні 19 позицій. Серед них Диптих (“Пісня і Танець”) для струнного оркестру, 2 струнні квартети, Фортепіанне тріо, Молодіжна сюїта для скрипки, фортепіано та віолончелі, “Аркан” для скрипки, Сонатина і дві збірки обробок пісень для фортепіано в чотири руки, 3 п’єси для фортепіано, маршові пісні та обробки народних пісень для мішаного й чоловічого хорів, музика до дитячих п’єс-казок “Півник та курочка” і “Гусеня”, балетна сцена “Уві сні”. При виборі творів для аналізу першочергове значення надане камерно-інструментальним композиціям, які в періодиці відзначені як найбільш вартісні, та які композитор виділяв з-посеред своїх творів. Не заторкнуто незавершених та недоступних для автора дисертації композицій.

Диптих (“Пісня і Танець”) для струнного оркестру (1941)

Мистецьким тлом створення камерної музики Витвицького і зразками для нього були камерні твори Б. Лятошинського, В. Костенка, М. Колесси, Б. Кудрика, А. Рудницького, С. Людкевича, Н. Нижанківського, Р. Сімовича, В. Барвінського з їх тенденцією до розширення образно-змістового діапазону через оновлення музично-виражальних засобів, узагальнену програмність та нетрадиційне трактування структури циклу.

Музична мова Диптиха поєднує засоби, властиві добі модерну: неоромантизму, імпресіонізму, неофольклоризму. Композитор відступає від традиційного трактування циклічної форми, скорочуючи кількість частин і згрупувавши їх масштаб, що призвело як до поляризації музичних образів, так і до динамізації їх взаємодії. Щоправда, на нашу думку, загальна драматургія циклу позначена деякою нерівновагою і зміщенням сміційно-змістового акценту на першу частину, “Пісню”.

За настроєм та колом музичних образів – це трагічна елегія. Її форма має риси сонатного алєро, оригінально втілені автором. Тут переплавлені елементи карпатського фольклору, тканина насичена контрапунктичними елементами, відзначається багатством тональних планів. “Пісня” відзначена цілісністю будови окремих розділів і цілісністю драматургії.

Секстові ходи, перемінності натурального і мелодичного видів мінору, орнаментация у варіюванні теми головної партії викликають деякі асоціації з українською піснею-романсом доби XVIII-XIX ст. Окремі тематичні елементи видозмінюються засобами орнаментального, альтераційного та тонального варіювання. Для тематизму “Пісні” в цілому властива різноманітність і контрастність ритмічного малюнка. Композитор ефективно використовує барви струнного оркестру та окремих його груп і соло, поліфонізує оркестрову тканину, передбачає гнучку агогіку виконання. Всі партії індивідуалізовані й несуть тематичне навантаження. Для голосоведення в цілому притаманна контрастність малюнка, випуклість фактурної ідеї.

“Танець”, форма якого поєднує риси сонатного алєро і рондо, своєю асоціативною образністю, тематизмом і фактурою пов’язаний з народним

інструментальним музикуванням, переважно в гомофонно-гармонічному викладі, з ясними тональними опорами. Головна партія жанрово пов'язана з коломийкою, а тематизм середньої розробкової частини – з козачком. Двочастинність циклу призвела до розширення форми окремих частин, зокрема і за рахунок розширення обсягу побічної партії в “Танці”. Мелодико-ладова основа “Танцю” відзначається підвищеннями шостого, четвертого і шостого (т.зв. гуцульський лад), пониженням п'ятого або шостого ступенів. Багатство синкопованих ритмів, прудка жвава танцювальність “Танцю” контрастують з трагізмом “Пісні” і завершують твір оптимізмом і життєдайною енергією.

Диптих є наймасштабнішим твором Витвицького за глибиною змісту та майстерністю втілення і одночасно важливим мистецьким фактом в українській музиці середини ХХ століття як один з перших вартисних зразків оркестрово-камерного циклічного жанру. Його музична мова співставна по модерності з мовою творів В. Барвінського, Н. Нижанківського і М. Колесси. Композитор був у пошуку нових засобів вислову, які часто приводили до гармонічних співзвуч і оригінальних мелодичних ліній рідкісної краси. Диптих зберіг високу мистецько-естетичну цінність до сьогодні. Перше виконання відбулося у Детройті 1953 р. під диригуванням Б. П'юрка. Музику Диптиха високо оцінив у рецензії А. Рудницький.

Перший струнний квартет (1943) в чотирьох частинах. Узагальнена програма віддзеркалена у заголовках частин. I частина – “Прелюд” (*Andante sostenuto*) – у формі теми з варіаціями (зі вступом), перемежованими епізодом танцювально-скерцозного характеру. Варіаційність, яка відтіняється контрастним епізодом, що створює образ ефемерної світлотіні, збагачує змістовий діапазон основного музичного образу – від занурення в медитативність ірреального – до життєствердної епічності.

II частина “Скерцо” (*Allegro affanato*) написана в складній тричастинній формі з імітаційним викладом першої теми. У цілісній основній темі наскрізної будови відчувається двоєдиність: від таємничої скерцозності початку – до напружених альтераціями спадних мотивів, потім об'єднаних у секвенційному ланцюгу, який у своєму наскрізному розвитку парешті піднімається до експресивної кульмінації і обривається різкими дисонантними акордами тутті. Весь перший розділ – у двочастинній формі несиметричної будови.

Середня частина “Скерцо” побудована на цитаті з лемківського пісенного фольклору, пісні “Та свитай, Боже, свитай” та її наскрізному розвитку. Для “Скерцо”, як і циклу в цілому, характерне зіставлення далеких тональностей. Характерним є закінчення II частини ніби запитанням – біфункціональним септакордом шостого ступеню, використаного в тонічній функції.

III частина – “Ноктюрн” (*Lento*), її форма складна тричастинна АВА₁. Початкова тема скрипки тужлива і повна чуттєвості, лежить орієнтального характеру, продовжується контрастною темою граціозного танцю (*Allegro*). Таким чином, ліричний осередок циклу переміщено, і він припадає на третю (а не традиційно другу) частину циклу.

IV частина – Фінал (*Allegro non troppo*), форма сонатного алегро з вступом і кодою, зі своєрідною пропорцією розділів. При багатстві і яскравості тематизму в експозиції, що має в основі гуцульський фольклор, розробка і дзеркальна реприза значно скорочені. Драматична кода побудована на матеріалі побічної партії. Характерність гармонії полягає у частому вживанні паралелізмів терцій, кварт, секст, а також – епізодично – паралельних збільшених кварт і великих септим з елементами бітональності. Для квартету в цілому характерне оригінальне перетворення (а в одному випадку пряме цитування) українських фольклорних джерел. Своєрідність циклічної чотиричастинної форми тут викликана рисами програмності, а темпова послідовність частин ближча до старовинного сонатного циклу. Часті зміни темпів, викликані драматургією твору, вимагають вишуканої інтерпретації виконавців у творенні природного музичного току.

Витвицький в Першому квартеті виступає як послідовник естетичних та композиційних засад В.Барвінського у розвитку мелодичного матеріалу, гармонії, творенні форми, ставленні до фольклору (“одягання народної пісні в сучасну гармонічну одягу”), ніби продовжуючи лінію Бели Бартока.

Сюїта для скрипки, віолончелі й фортепіано (“Молодіжка”) написана частково з дидактичною метою, це ансамблевий твір у легкому і цікавому для юних виконавців викладі. Чотири частини сюїти з узагальненою програмою (“Спомин” – *Andante cantabile*, “Інтерлюдія” – *Allegretto*, “Колискова” – *Lento* і “Фінал” – *Allegro moderato*) характерні трактуванням смичкових інструментів як основних носіїв мелодичного тематизму, близького до української пісенності. Гармонічні засоби в цілому неускладнені, збагачують мажоро-мінорну систему народною ладовістю, характерними паралелізмами квартсекстакордів. Наспівність тематизму “Спомину” (сонатне алегро) у своєму переважно варіаційному способі розвитку збагачує епічну розповідь повими змістовими відтінками. Плавність і гнучкість мелодичного вислову передається структурою побудов, яка поєднує в собі симетричність з асиметрією (вплив стилю модерн).

Тема головної партії “Інтерлюдії” (сонатне алегро) жанрово близька до коломийки з рисами скерцозності, яка відтінена баркарольною темою побічної. Розробка вводить нову епічну тему віолончелі. У динамічній репризі друга тема (баркарола) значно скорочена. У третій частині, “Колисковій” (складна тричастинна форма з вступом та неповною репризою, крайні частини – у простій тричастинній формі), характерною є тема середньої частини – кількакратно повторений мотив, який створює ніби “гіпноізуючий” стан спокою своїм хвилеподібним періодичним рухом мелодії в пентатонічному мінорному ладі *as*, потім *es*, з імітаційними елементами проведення теми у всіх трьох інструментів. Для гармонії характерне терцеве (що йде від романтиків) зіставлення тональностей. В цій частині циклу підкреслена колористична роль мелодико-гармонічних засобів: композитор часто використовує септакорди другого і четвертого ступенів, ангемітонний лад, різкий зсув у бемольні тональності (напр., *Es-dur* гармонічний), перегармонізації, ходи паралельними квартсекстакордами.

Тематичне розгортання Фіналу (у формі рондо-сонати з вступом) відбувається завдяки поступовому розширенню інтервалів інтонаційних мотивів. Для партії супроводу характерні напружені ходи паралельними тризвуками на фоні загостреної лінії баса. В моментах найбільшого драматичного напруження звучать октавні подвоєння тем одночасно у скрипки і віолончелі. Експозиція та реприза характерні єдиним драматично-вольовим настроєм, пружністю тріольного маршового ритму, різко закресленою мелодичною лінією. Розробка побудована на трикратному варіантному зіставленні теми побічної партії. Динамічна реприза, яка попереджується темою вступу, повністю зберігає дух драматизму і підкреслює цілісність Фіналу.

“Сюїта” несе в собі риси стилістики, близької до неоромантизму з натяками на імпресіонізм. Попри дидактичне призначення, “Сюїта” є твором значної художньої вартості з оригінальним трактуванням циклічної форми внаслідок впровадження узагальненої програми.

Перу Витвицького-композитора належить кілька інструментальних мініатюр для струнних інструментів у супроводі фортепіано. Серед них “Аркан” для скрипки, “Пісня” для віолончелі та ін.

“Пісня” для віолончелі і фортепіано є обробкою народної пісні “Ой не шуми, луже”, здійсненою, очевидно, також і з дидактичною метою. Форма проста двочастинна (А А₁); тема, яка передає лірико-пісенний характер головного музичного образу, вперше викладена віолончеллю. Народно-ладова гармонічна різноманітність, яка закладена в мелодії теми, підкреслена альтераціями в акордах та відхиленнями в тональності домінанти і її рівнобжної. В другому періоді фактура збагачена імітаційними проведеннями тематичних елементів. Характерним є використання дорійського ладу в заключному кадансі. “Пісня” є цінним внеском в український педагогічний репертуар як цікава обробка високомистецького зразка фольклору.

Таким чином, В. Витвицькому належить значне число творів у вокальному, хоровому, фортепіанному, камерно-інструментальному жанрах, він здійснював обробки народних пісень для хору. Та найбільш яскраво композитор виявив себе в камерній ансамблевій та камерній оркестровій музиці.

Композиції Витвицького, зокрема найпомітніші його камерно-інструментальні твори, постали як значний мистецький факт в українській музиці середини ХХ століття, коли пріоритети у розвитку завоювала інструментальна музика, камерна і оркестрова. Форма творів побудована переважно за класичними зразками. Музичний тематизм композицій майже не містить цитат з конкретних фольклорних джерел, але в ньому ясно відчутна спорідненість з західноукраїнським, зокрема карпатським фольклором. Гармонічна мова – у руслі модерних пошуків його сучасників. Композиції свідчать про майстерність автора у творенні з матеріалу окремої теми музичних образів різного, часом контрастного характеру. У його камерних творах, при збереженні традиційних конструктивних принципів, форма гнучко віддзеркалює образну сферу музики, близьку до стилістики

неоромантизму, модерну та неофольклоризму. У своїх кращих музичних творах В. Витвицький постає автором музики, що зберегла свої естетичні цінності донині.

У **Висновках** узагальнено результати дослідження. Василь Витвицький як науковець і митець проявив себе у різних ділянках музичного і громадського життя: головним чином в музикознавстві та композиції, а також в організаційній, громадській, журналістській діяльності, педагогіці. В. Витвицькому належить особливе місце незалежного науковця, літописця та просвітителя в українському музикознавстві (як основної ділянки досліджень), різнобічної діяльності музичного критика і публіциста.

У першій половині творчого шляху він виступав як у фундаментальній музикознавчій науці – теорії та історії музики, так і в прикладній – музичній критиці. У другому періоді жигія (частково і під впливом традиційної світоглядної спрямованості українських митців на превалювання ідейно-патріотичних функцій мистецтва) кількісно переважає його праця в прикладних галузях – музичній критиці та публіцистиці.

Унікальне місце В. Витвицького в історії українського музикознавства забезпечує обсяг його музикознавчої спадщини (майже дві з половиною сотні праць), широта охоплення питань і проблем, хронології і географії подій як свідка, музичного критика і рецензента, різноманітність жанрів, високий науковий рівень таких теоретичних досліджень як дисертація, монографії про М. Гайворонського і М. Березовського, аналіз творів В. Барвінського і С. Людкевича, а також вагомість публіцистичного доробку як речника української західної еміграції в англomовному світі (в другому періоді життя).

Таким чином, Витвицьким висловлені та обгрунтовані нижчезазначені основні позиції. Доба українського музичного класицизму була штучно перервана внаслідок втрати Україною державності. М. Березовський (основоположник класицизму), Д. Бортнянський (вершина розвою класицистичного хорового мистецтва) та А. Ведель були насамперед українськими композиторами (в умовах західного світу це було особливо важливо підкреслити). Витвицький-історик підніс значення перемишльської школи як першого осередку розвою нової галицької композиторської школи трьох поколінь українських композиторів XIX – початку XX ст. і який посприяв духовному об'єднанню Сходу та Заходу України. Витвицький визначив три вузли, які в різні часи зближували Західну і Східну Україну засобами музичного мистецтва – творчість Бортнянського, Лисенка і Леонтовича. Витвицький звернув увагу передусім на оперну музику і громадську працю М. Лисенка, підкресливши збагачення і безперервність розвитку жанрів української музики, починаючи від доби творчості Лисенка. Витвицький особливо підкреслив велике значення "галицького дуумвірату" – композиторів С. Людкевича й В. Барвінського та їх вирішальний вплив на галицьке українське музичне життя XX століття. Особливе місце займає висвітлення досягнень української музики середини XX віку в історичних та музично-критичних писаннях Витвицького, він повернув у музикознавчий

обіг багато забутих та замовчуваних імен доби, відзначив здобутки фольклористики та особливе значення фольклору в творчості українських композиторів, порівняно з їх зарубіжними сучасниками.

Його підходи спираються на інтердисциплінарні зв'язки музики й літератури, музики й громадського життя, музики і політики, музики та медіальних засобів, вони відзначаються досконалою логікою висновків, патріотичною світоглядною позицією, незалежністю думки.

В. Витвицький, будучи українським музикознавцем за ментальністю і змістом праць, вніс у методологію досліджень принципи тогочасної європейської науки в руслі неопозитивістської парадигми та історико-соціологічного підходу. В. Витвицький розвивав теорію музичної критики і підкреслив суспільне значення музикознавства у його історіографічній, інформаційній, орієнтаційній та критерієтворчій функціях. Вагомості його спадщині надає вміння чутливо розпізнавати тенденції явищ і накреслювати перспективи, бачити процеси в цілому.

У численних статтях, призначених для широкого загалу, поєднано науковість аргументації, яка збагачує українську музичну термінологію, з доступністю та літературною барвистістю викладу. Витвицький був переконаним прибічником збереження стилю мови літературної основи музичних творів та мови авторів, що писали про музику.

На характер літературного стилю мала, без сумніву, вплив музична творчість Витвицького-композитора. В. Витвицький є автором значного числа музичних творів, кращі з яких відзначені глибоким художнім змістом та високою композиторською технікою. Композиції В. Витвицького, особливо Диптих, свідчать про майстерність композитора у творенні з матеріалу окремої теми музичних образів різного, часом контрастного характеру. Кращі з них зберегли до сьогодні не лише історичну, а й мистецьку вартість.

Публіцистична, педагогічна і диригентська праця В. Витвицького передвоєнного періоду була його вагомим практичним внеском у спрямування галицького музичного життя на шлях професіоналізму, а музично-організаційна та громадська діяльність пізніших років справила відчутний вплив на поживлення музичного життя в еміграції, формування високих естетико-мистецьких критеріїв в громадській думці, спричинилася до організації музичного шкільництва, концертної діяльності, керівництва музичними організаціями.

Справі просвітництва і захисту правди про Україну служила публіцистична праця В. Витвицького, співпраця з енциклопедичними виданнями, систематичні виступи в періодиці, на радіо, статті про українську музику для іншомовного читача. У спадщині музикознавця завжди були актуальними ідеї інтелектуальної чесності, захисту національних прав та національно-культурної ідентичності. Ця ідея була втілювана ним у працях з верифікації інформації про Україну і донесення її до іншомовного читача, донесенні до найширших кіл розуміння суспільних функцій музичного мистецтва, підкресленні значення розвитку професіоналізму в українській музиці, піднесенні важливості існування української фахової музичної

періодики, підтриманні культурного обміну еміграції з Україною, ознайомленні суспільства з фундаментальними працями українських авторів.

Вплив спадщини музикознавця розкриється шляхом її різностороннього аналізу і поширення внаслідок чого ім'я Василя Витвицького в українському музикознавстві повинно зайняти місце поряд з такими відомими представниками музичної науки, його сучасниками, як Б. Кудрик, С. Людкевич, А. Ольховський, З. Лисько, М. Гордійчук, І. Ляшенко, О. Шреєр-Ткаченко, Ф. Стешко, Л. Архімович, М. Загайкевич, М. Антонович, Ю. Ясіновський та інші відомі вчені.

В. Витвицький приклав багато праці музикознавця, критика і публіциста в напрямі покращення співжиття і взаємодії двох протилежних політичних систем. У роки їх протистояння праця Витвицького була об'єднуючим чинником двох гілок української культури, розмешованих по різних боках залізної заслони. Разом з тим впродовж всього свого життя музикознавець залишався непримиреним обвинувачем національного поневолення і всіх видів тоталітаризму. Мости між Сходом і Заходом, збудовані ним впродовж життя, покликані забезпечувати безперервний рух для обміну духовними цінностями між Україною і міжнародною спільнотою.

В Додатках подано зразки спістолярної спадщини з архіву В. Витвицького.

Основні положення дисертації відображено в наступних публікаціях:

1. Василь Витвицький – митець і вчений / В кн. Василь Витвицький. Музикознавчі праці. Публіцистика. – Львів, 2003. – С. 8 – 18.
2. Василь Витвицький на тлі галицького музичного життя // Вісник Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника. Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – Вип. VI. – С. 46-51.
3. Дисертація Василя Витвицького як перше дослідження солоспіву галицьких композиторів // Вісник Прикарпатського університету Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – Вип. X. – С.112 – 118.
4. Василь Витвицький і його діяльність у Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка // Musica Humana / Наукові збірки ЛДМА ім. М. В. Лисенка. – Львів: видавництво УКУ, 2005. - Вип. 2. - С.60-66.
5. Василь Витвицький і музична культура Перемишля // Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ століття / Збірник науково-теоретичних статей. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004. – С. 169 – 173.

6. Спогади Василя Витвицького як джерело до історії музики ХХ сторіччя // Науково-методичний збірник Коломийського педагогічного коледжу Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника. – Коломия, 2002. – Вип. 4. – С. 43–46.

Лехник Л. В. Василь Витвицький: музикознавча і композиторська спадщина. – Рукопис.

Дисертація на здобуття вченого ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17. 00. 01. – Теорія та історія культури. – Львівська державна музична академія ім. М. В. Лисенка, Міністерство культури та туризму України, Львів, 2005.

Дисертація є комплексним дослідженням основних параметрів і характеристик наукової та мистецької спадщини В. Витвицького – музикознавця, композитора, музичного критика, а також його музично-громадської діяльності в контексті музичної культури Галичини і західної української діаспори протягом двох останніх третин ХХ ст. Здійснено систематизацію та аналіз музикознавчого доробку, проаналізовано притаманну музикознавцеві методологію дослідження, проведено аналіз найважливіших музичних творів В. Витвицького, здійснено спробу визначення його внеску до української музики та музикознавства.

Окреслено особливе, часто унікальне місце В. Витвицького в українському музикознавстві та музичній культурі як музичного історика, критика, композитора, педагога і організатора музичного життя. Внаслідок багатогранності його творчості, великого обсягу музикознавчого, музично-публіцистського доробку та композиторської майстерності його ім'я стає поряд з іменами найбільш відомих музик нашого часу в Україні та в українській еміграції.

Ключові слова: творчість, композитор, музикознавець, історія української музики, музична соціологія, публіцистика, культурний взаємообмін.

Lekhnyk L. V. Wasyl Wytwycky: Musicological and Composer's Heritage. – Manuscript.

The thesis (dissertation) for gaining a scientific degree of the candidate (Ph. D) of art sciences, speciality 17. 00. 01 – Theory and History of Culture. – Lysenko State Academy, Ministry of Culture and Tourism, Lviv, 2005.

The dissertation is devoted to the investigation of manifold scientific and music-creative activity of Wasyl Wytwycky (1905-1999), Ukrainian musicologist and composer, well known in the West.

Wasyl Wytwycky was born October 14, 1905 in Kolomiya, Western Ukraine. After completing his high school education he had enrolled in King Yagello University of Krakow, graduating in 1929 completing his doctoral thesis and gaining a PhD degree in a field of musicology (1932).

Among his first studies were “Ukrainian influences in Chopin’s creations”, “Musical life of Galicia”, “For new roads of our music life”, “Mykola Lysenko and

his influence on music life of Galicia". In 1949 he moved to USA and settled in Detroit. Possessing broad educational background and being high talented person, Wytwycky continued his creative work in many fields: musicology, teaching, Ukrainian community's musical and civic activity, and library science, composition.

The author analyses the process of the formation and evolution the characteristic features of Wasyl Wytwycky's work on the basis of over 200 his musicological publications, published in prewar Western Ukraine, Germany, USA, Canada and modern Ukraine: dissertation, monographs, articles, reviews, as well as on the basis of his chamber musical compositions. The articles and studies of Wytwycky refers to such subjects as a creative work of ancient and contemporary Ukrainian composers: Bortniansky, Berezovsky, Lysenko, Leontovych, Liudkiewych, Barwinsky, Liatoshynsky, Prydatkiewych, Lysko, Hrabovsky; he revealed the relationship between Ukrainian music and World music, studying the creativity of Stravinsky, Shostakovich, Bach, Chopin, Bartok, and others World famous composers. The protection and defense of honest name of Ukraine were issues of high importance to Wasyl Wytwycky.

The structure of the thesis corresponds tightly to content of Wasyl Wytwycky's heritage. The largest unit is devoted to musical history in Wasyl Wytwycky's work including consideration our music history since ancient times until contemporary Ukrainian and World music. The unit on musicology problems in Ukraine and in Diaspora is very important to understand the main trends and ideas inherent to Wytwycky's approach.

The unit devoted to folk music describes richest Ukrainian heritage in this field of culture. The unit about Wytwycky's journalism helps to understand the problems of international representation of Ukrainian culture in the World.

His scientific approach is marked with intellectual honesty, deepening into research problems, correct and impartial conclusions. His studies refer to 16 ethnics, geographically he covers musical and civic events in Westrn Ukraine, Germany, USA, Canada, and USSR. The time range of these events grasps the period since the 1920-s until the 1990-s and he really can be named, like his outstanding predecessor Liudkiewych, the chronicler of music life of XX th century in Ukraine and in Ukrainian Diaspora in the West.

In all his heritage Wasyl Wytwycky reveals the endeavor to unit two branches of Ukrainian culture – in Ukraine in the West.

Key words: creativity, history of Ukrainian music, composer, musicologist, journalism, musical sociology, cultural exchange.

Лехник Л. В. Василь Витвицкий: музыковедческое и композиторское наследие. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата искусствоведения по специальности 17. 00. 01. – Теория и история культуры. – Львовская государственная музыкальная академия им М. Лысенко, Министерство культуры и туризма, Львов, 2005.

Диссертация является комплексным исследованием основных параметров и характеристик научного и творческого наследия В. Витвицкого

– украинского музыковеда, композитора, музыкального критика, а также его музыкально-общественной деятельности в контексте музыкальной культуры Галиции и западной украинской диаспоры периода 1930-х – 1990-х годов. Произведён анализ и систематизация музыковедческого наследия, выявлены особенности методологии исследований. Проанализированы наиболее значительные музыкальные произведения композитора. Автор диссертации попытался определить вклад В.Витвицкого в украинскую музыку и музыкознание.

Обозначено особое, часто уникальное место В. Витвицкого в украинском музыкознании и музыкальной культуре как музыкального историка, критика, композитора, педагога и организатора музыкально-общественной жизни. Вследствие многогранности его творчества, большого объёма музыковедческого, музыкально-публицистического наследия и композиторского мастерства его имя занимает достойное место среди известных музыкантов нашего времени в Украине и в украинской эмиграции.

Ключевые слова: творчество, композитор, музыкознание, история украинской музыки, музыкальная социология, публицистика, культурный взаимообмен.

Здано до складання 3.01.2006р. Підписано до друку 19.01.2006 р.
Замовлення 15251. Тираж 110.
Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,81. Папір офсетний. Друк офсетний.

Видавничо-поліграфічне товариство "Вік"
Коломийська друкарня ім. Шухевича.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

Серія ІФ, №15 від 18.07.2001 р.

78200, Коломия, Гетьмана І.Мазепа, 235. Тел. (03433) 2-34-06, 2-49-37.

АВ 66.175

М И С Т .

М И С Т